

İSLAM İLİMLERİNİN VE DÜŞÜNCESİNİN DEVİRLERİ ÜZERİNE:

CAHİLİYYE

İnançtan başlayarak dini düşünce, ahlâk ve medeniyetinin kurucu metinlerinin (Nass'ın) doğru anlaşılma yolunun, lafzı bilmekten ibaret olmadığı ehline malumdur. Vahyin ve onu örnek mahiyetinde bizzat tesis ve teşahhus ettiren Hz. Peygamber'in sünneti ile onun en önemli nakli demek olan hadis veya rivâyetlerin bağlamı içerisinde değerlendirilerek anlaşılması elzemdir. Metnin olduğu bu evrenin en yakın tanıkları olan ilk neslin, Vahyi ve Sünneti nasıl anlayıp yorumladıkları da yine bu bilgi kaynakları üzerine yapılacak yorum ve hükümlerin vazgeçilmezlerindendir. İlâhi ve Nebevi hitabın ilk muhatapları olan bir kavmin dilinin, kültürünün ve estetiğinin tanınması, bilimsel ciddiyet ve tarafsızlığın esası olduğunda, akl-ı selim ve niyet-i selime sahibi hiç kimsenin şüphesi yoktur.

Bilindiği üzere Cumhuriyetin kuruluşundan 1960'lı yıllara kadar, yüksek öğretim kurumlarının müfredatına esas teşkil edecek yeterlikte İslam ilimlerinde öğrenciye tavsiye edilebilecek derli toplu bir ders materyalinden bile bahsedilemezken hamdolsun ki günümüzde hem kemiyet hem keyfiyet bakımından yüz güldürecek düzeyde yüksek lisans, doktora tezleri, doçentlik takdim çalışmaları, telif ve tercüme eserler, akademik makale ve sempozyum tebliğleri mevcuttur. Bununla birlikte, salgın hastalık sebebiyle ara verilmesine kadar her bir anabilim dalı uzmanlarının vicahen icra ettikleri toplantıların da ülkemizdeki ilmi gelişmeye katkısı azımsanamaz. Yine bu meclisler, kıdemli hocaların tecrübesi ile gençlerin enerjisinin mülakatı sayesinde iki nesil (tabaka) arasında bilgi, davranış, fikir ve ilmi ve fikri tavır teatisinde gayet mühim yer tuttuğunu hepiniz takdir edersiniz.

Elbette bu mukaddes mesainin birçok sebebi veya gayesi vardır. Gerek yazılı gerek sözlü bilgi paylaşımının bilhassa İslâm ilimleri açısından bir başka öneminin de branşlar arası ortak terminoloji ve ortak metodoloji oluşturması da yatmasıdır diyebiliriz. Çünkü İslâm ilim ve sanat dallarının doğuş ve gelişme çağlarında yaşadığı terminoloji ve metodoloji (usul) oluşumu benzer devinimle günümüzde hızla artan sayı ve kalitedeki gelişmeleriyle her anabilim dalının sahip olduğu gelenekle kavga etmeden; ondan faydalanarak ama üstüne koyarak kendi terminolojisini ve usulünü güncellemeye muhtaç belki de mecburdur. Elan usul ve fûru düzleminde ortak bilgi kaynağına, tarihi serüvene, müşterek değerlere ve gayelere sahip ilim ve sanat dallarının mutabakat sağlayacağı "ortak terimler ve metot"tan söz edemiyoruz. Gayet iyi niyetli ilim ve fikir adamlarımız geçmişte olduğu gibi günümüzde de bazen hummalı tartışmalara girmektedir. Galiba bazı ihtilaflarımızın sebebi İslâm ilimlerinde üzerinde mutabakat sağlanmış ıstılahların olmaması ve lafzen ortak gibi gözükken ıstılahlara farklı anlamlar yüklenmesi yanında yine umumi, kuşatıcı ve kucaklayıcı bir metodolojinin olmamasıdır diyebiliriz. Şayet bu kavramsal ve metodolojik birlikteliği tesis edersek belki büyük oranda uzlaşa sağlayamadığımız müzmin ihtilaflarımızın önemli bir kısmını halletmiş olabiliriz.

Bu ve benzeri problemlerimizin daha kolay çözümüne ulaşmanın bir yolunun da ortak konu ve değerlere sahip ilmi ve estetik disiplinlerin uzmanlarının birbirinin zâviyesini dikkate alacağı, bir bakıma birbirini aşılayacağı müşterek akli önceleyen, seviyeli, hak ettiği iç disiplini koruyarak tesis ve temin edeceği ilmi ve fikri paylaşım olduğuna inanıyoruz. İşte bu gaye ile işe, dinin temelini teşkil eden; kurucu metinlerin asıl maksadına uygun olarak anlamlandırılması ve yorumlanabilmesi için onların zuhurundaki (Nüzûlünün ve vürûdunun) tarihi, sosyal ve kültürel vasatın iyi etüd edilmesi aynı zamanda kronolojik önceliğe sahip olmuştur. Binaenaleyh

müzakerelerimize "Câhiliyye" ile başlamak istiyoruz. Bu konuda üst düzey ilmi ciddiyetle çalışma yapan akademisyenlerimize ulaşmaya çalıştık. Branşlar arası bu toplantı ile elde etmeyi umduğumuz bir başka sonuç da, birikim sahibi hocalarla istikbalde çok kıymetli çalışma yapacağına itimat ettiğimiz gençlerin bir araya gelerek hem ilmi hem de akademik davranış ve tavrı tahsil imkanını sağlamaktır. Ayrıca bu sayede bilim dallarımıza açılım sağlayacak nitelikte belki birçok tez ve makale konusu ortaya çıkacaktır. Bunlara ek olarak daha birçok güzel maksad ve temennisi ile yola çıktığımız bu toplantının konuşmacılarını belirlerken gayr-i kasdi ulaşamadığımız, tesbit edemediğimiz bilim insanlarımız da olabilir. Şimdiden onlardan özür diliyoruz.

Peki bu hizmet sunumuna ne zaman ve ne sebeple karar verdik? 23 Eylül 2021 tarihinde icra ettiğimiz gayet sade ve sınırlı katılımlı gerçekleştirdiğimiz "Ureyneliler Hadisi" olarak bilinen rivayetin müzakeresinde hocalarımızın "böylesi toplantıların Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi"nce devam ettirilmesi temennisini görev telakki ettik. Bu yüzden hayırda gecikilmez düsturunca biraz da aceleye getirerek hazırladığımız bu seri konferans programında yer veremediğimiz uzmanlarımızı da sohbetlere davet ediyor, kendi müzakerelerinden istifade etmek istiyoruz. Ayrıca ek bir konferans programı da hazırlamak suretiyle kasıtsız ihmalimizi telafi etmeye hazırız. Şimdiden, konulara gerek konuşmacı gerek oturum başkanı gerekse dinleyici olarak katılıp ilmi ve fikri birikimini bizimle paylaşacak olan hocalarımıza, bu imkânı bize sunan Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yönetimine teşekkür ediyor hayırlı maksadımızın hayırlara vesile olmasını diliyoruz. Hepinizi sevgi ve saygı ile selamlıyoruz.

DÜZENLEME KURULU VE İRTİBAT:

Prof. Dr. Veli ATMACA: 0.532.527 91 14

HADİS: Arş. Gör. Hakan TAHTACI: 0.555.625 79 69.

İSLAM TARİHİ: Arş. Gör. Ali Rıza KARA: 0.541.908 08 40.

FIKİH: Arş. Gör. Meral SABUN.

FIKİH: Arş. Gör. Fatih AVCI: 0.537.814 36 69.

ARAP DİLİ VE EDEBİYATI: Arş. Gör. Elmas Ruşen BARUT: 0.555.579 46 77.

KELAM: Arş. Gör. Ahmet GENÇDOĞAN: 0.537.950 55 75.

TEFSİR VE KIRAAT: Arş. Gör. Kemal TÜRKMEN: 0.552.926 6945.

MEZHEPLER TARİHİ: Arş. Gör. Ebru KOÇAK: 0.506.344 29 82.

DİNLER TARİHİ: Arş. Gör. Dr. Osman ERASLAN: 0.505.281 88 50.

PROGRAMIN TAKVİMİ:

Câhiliyye I: Câhiliyyede Kabile ve İktidar, 08 Ekim 2021.

Konuşmacı: Dr. Öğrt. Üyesi Muhammet Fatih DUMAN, Akdeniz Üniv. İlahiyat Fak.

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Abdullah KAHRAMAN.

Câhiliyye II: Kur'ân'ın Kültürel Antropolojisi "Ahkâm Özelinde", 15 Ekim 2021.

Konuşmacı: Dr. Öğrt. Üyesi Emrah DİNDİ, DEÜ. İlahiyat Fak.

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Bünyamin ERUL.

Câhiliyye II: Kur'ân Perspektifinden Câhiliyyede İmani ve Ahlaki Değerler, 22 Ekim 2021.

Konuşmacı: Dr. Öğrt. Üyesi Yaşar ÜNAL, Çankırı Karatekin Ünv. İslâmi İlimler Fak.

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Kâmil ÇAKIN.

Câhiliyye III: Câhiliyye Araplarında İbadet, 29 Ekim 2021.

Konuşmacı: Dr. Öğrt. Üyesi Korkut DİNDİ, Ağrı İbrahim Çeçen Ünv. İslâmi İlimler Fak.,

Oturum Başkanı: Prof. Dr. M. Hanefi PALABIYIK.

Câhiliyye IV: Câhiliyyede Din, 05 Kasım 2021.

Konuşmacı: Prof. Dr. Adnan DEMİRCAN, İstanbul Ünv. İlahiyat Fak.,

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ahmet YÜCEL.

Câhiliyye V: Câhiliyyede Sosyal ve İktisadi Hayat, 12 Kasım 2021.

Konuşmacı: Prof. Dr. Adem APAK, Uludağ Ünv. İlahiyat Fak.,

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Veysel ÖZDEMİR.

Câhiliyye VI: İslam'ın Ortaya Çıkışında Hicazdaki Halk İnançları, 19 Kasım 2021.

Konuşmacı: Prof. Dr. Ali ÇELİK, Kütahya Dumlupınar Ünv. İslâmi İlimler Fak.,

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Talat SAKALLI.

Câhiliyye VII: Kur'ân ve Sünnet Açısından Câhiliyye Örf ve Âdetleri, 26 Kasım 2021.

Konuşmacı: Prof. Dr. Ali Osman ATEř.

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Abdülkadir EVGİN.

Câhiliyye VIII: Câhiliyyeden Kur'ân'ın Nüzûlüne Araplarda Yönetim, 03 Aralık 2021.

Konuşmacı: Dr. Öğrt. Üyesi Abdullah TURHAN, Burdur Mehmet Akif Ersoy Ün. İlahiyat Fak.,

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mustafa ERTÜRK.

Câhiliyye IX: Câhiliyyede Aile ve Ekonomik Hayatın Hadislerdeki Yansıması, 10 Aralık 2021.

Konuşmacı: Dr. Öğrt. Üyesi Zeynep Canan KOÇAK, Aksaray Ün. İslâmi İlimler Fak.,

Oturum Başkanı: Prof. Dr. M. Sadık AKDEMİR.

Câhiliyye X: Siretin Risalet Öncesi, 17 Aralık 2021.

Konuşmacı: Dr. Öğrt. Üyesi Emine DEMİL, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Ün. İlahiyat Fak.

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Ahmet YILDIRIM.

Câhiliyye XI: Câhiliyye Şiiri ve Kur'ân Yorumu, 24 Aralık 2021.

Konuşmacı: Prof. Dr. Harun ÖĞMÜş, Necmettin Erbakan Ün. İlahiyat Fak.

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Şaban ÖZ.

Câhiliyye XII: Câhiliyyede Mabutlar ve İbadet Biçimleri, 31 Aralık 2021.

Konuşmacı: Prof. Dr. Mehmet AZİMLİ, Çorum Hitit Ün. İlahiyat Fak.

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Fikret Karapınar.

Câhiliyye XIII: Câhiliyyede Asabiyyet, 07 Ocak 2022.

Konuşmacı: Prof. Dr. Adem APAK, Uludağ Ün. İlahiyat Fak.

Oturum Başkanı: Prof. Dr. İbrahim Kutluay.

Câhiliyye XIV: Câhiliyye Şiirinde Ahiret İnancı ve Eskatolojik Kavramlar, 14 Ocak 2022.

Konuşmacı: Dr. Öğrt. Üyesi Fikrullah ÇAKMAK, Atatürk Ün. İlahiyat Fak.

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Nihat YATKIN.

Câhiliyye XV: Câhiliyyede Paganizm, 21 Ocak 2022.

Konuşmacı: Prof. Dr. Şinasi GÜNDÜZ, İstanbul Ün. İlahiyat Fak.

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Tahsin KOÇYİĞİT, Ege Ün.

Câhiliyye XVI: Câhiliyye Dönemi Kaya Resim Kompleksleri ve Yeni Keşifler, 28 Ocak 2022.

Konuşmacı: Doç. Dr. Hakan TEMİR, Tokat Gaziosman Paşa Ün. İslami İlimler Fak.

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Mehmet ŞEKER.

Câhiliyye XVII: Câhiliyye Araplarında Nesep Anlayışı ve Nesep Bilgisinin Sıhhati, 04 Şubat 2022.

Konuşmacı: Doç. Dr. Hakan TEMİR, Tokat Gaziosman Paşa Ün. İslami İlimler Fak.

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Nahide BOZKURT, Ankara Ün. İlahiyat Fak.

Câhiliyye XVIII: Eyyâmu'l- Câhiliyye Bâb'ı Çerçevesinde Sahîh-i Buhârî'de Câhiliyye Kavramı, 11 Şubat 2022.

Konuşmacı: Doç. Dr. Ayşe Esra ŞAHYAR, Marmara Ün. İlahiyat Fak.

Oturum Başkanı: Prof. Dr. Temel YEŞİLYURT, Erciyes Ün. İlahiyat Fak.

Câhiliyye XIX: Hz. Muhammed'in Risaleti Öncesi Siyasi, ekonomik Paktlar ve Vahide Yansımaları, 18.02.2022.

Konuşmacı: Doç. Dr. Mehmet Nuri Güler, Harran Ün. İlahiyat Fak.

Oturum Başkanı: Prof. Dr. M. Saffet SARIKAYA Süleyman Demirel Ün. İlahiyat Fak.

XXX

Bu seri konferansların internet imkânı (zoom), Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi tarafından temin, UZEM ve Kütüphane Dokümantasyon Daire Başkanlığı tarafından tahsis edilmiştir. Düzenleme Kurulu olarak Kurumumuza teşekkür ederiz.

Konferanslarımız her hafta Cuma günü akşam 20.00’de başlayacaktır. Bütün oturumlar için geçerli sabit bağlantı ve aynı şifre kullanılacaktır. Bağlantı yine her hafta için gruplara ulaştırılmaya çalışılacaktır.